

اعتماد و احساس امنیت در مناطق مرزی استان کرمانشاه

(بررسی موردی: شهرستان‌های پاوه و جوانرود)

فرزاد رستمی^۱، سمیرا رستمی^۲

چکیده

وجود امنیت یکی از شاخص‌های بنیادین در تحقق زمینه‌های توسعه در جوامع مختلف محسوب می‌گردد. برخی بر این باورند که احساس امنیت در یک جامعه جهاتی از خود امنیت مهم‌تر است. چراکه برداشت‌ها و ادراکات فرد از امنیت می‌تواند تعیین کننده کنش‌های رفتاری او در جامعه باشد که موضوعی تعیین کننده و مهم ارزیابی می‌گردد. توجه به مقوله احساس امنیت در هر جامعه‌ای از جمله ضرورت‌های بنیادین در حفظ و حراست از امنیت ملی است اما تمرکز و توجه به این موضوع در مناطق مرزی اهمیت دوچندانی می‌یابد. این توجه در قالب تحقق شاخص‌های سرمایه اجتماعی به ویژه مقوله اعتماد می‌تواند ترویج و تقویت گردد. تحقیق حاضر با تمرکز بر دو شهرستان پاوه و جوانرود از توابع استان کرمانشاه این سوال را مطرح کرده است که چه ارتباطی میان سرمایه اجتماعی و احساس امنیت در دو شهرستان مذکور وجود دارد. برای پاسخ به پرسش فوق، به روش تصادفی پرسشنامه‌هایی بین ۴۰۰ نفر در دو شهرستان پاوه و جوانرود توزیع شده است. یافته مهم پژوهش وجود رابطه مثبت و معنادار میان سرمایه اجتماعی (اعتماد نهادی) با احساس امنیت در دو شهرستان مذکور است. بر این اساس هر اندازه سرمایه اجتماعی تقویت گردد، احساس امنیت در ابعاد مختلف آن افزایش می‌یابد و بالعکس هر اندازه شاهد تضعیف شاخص‌های سرمایه اجتماعی باشیم، به تبع آن تضعیف روندهای مربوط به احساس امنیت در دو شهرستان مرزی استان کرمانشاه (پاوه و جوانرود) را شاهد هستیم. روش اجرای این پژوهش توصیفی-تحلیلی از نوع پیمایشی و ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه بوده که توسط نرم‌افزار SPSS مورد تحلیل قرار گرفته است.

واژگان کلیدی: سرمایه اجتماعی، اعتماد نهادی، احساس امنیت، استان کرمانشاه.

^۱ عضو هیأت علمی دانشگاه رازی کرمانشاه

^۲ کارشناسی ارشد روابط بین الملل (نویسنده مسئول)

مقدمه

مانند امنیت اجتماعی فراهم شود. از طرف دیگر سرمایه اجتماعی از طریق کاهش هزینه‌های روابط اجتماعی باعث حل مسالمت‌آمیز تضادها و تفاوت‌های بین اشخاص و بین گروه‌های اجتماعی می‌شود. نقش سرمایه اجتماعی در تأمین امنیت اجتماعی چه از جهت جلوگیری از بروز ناهنجاری‌ها و انواع جرائم اجتماعی و به تبع آن و در کنار آن از جهت زمینه‌سازی مشارکت مثبت و فعال فرد در زندگی اجتماعی، اساساً از طریق تأثیرگذاری ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی در چگونگی رفتار افراد اعمال می‌شود. سرمایه اجتماعی دارای مؤلفه‌هایی است که به آنها اشاره می‌شود: اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی، انسجام، آگاهی و ... است. اگرچه دو مؤلفه اصلی سرمایه اجتماعی (اعتماد و مشارکت) مورد بررسی قرار گرفته است، پژوهش حول مؤلفه اعتماد است. بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و احساس امنیت هدف این پژوهش است. احساس امنیت در مناطق حساسی چون مرزها از اهمیت بیشتری نسبت به سایر مناطق یک کشور دارد مخصوصاً آنکه مناطق مرز نشین جزء اقلیت‌های قومی و مذهبی نیز به شمار می‌روند. این مسئله به ویژه در خاورمیانه به دلیل تعدد قومی- مذهبی و به دلیل ساختگی بودن مرزها بیشتر نمایان است. در ایران نیز این تعدد قومی- مذهبی بویژه در مناطق مرزی به چشم می‌خورد. در زمان جنگ ایران و عراق این مرزهای غربی بودند که به صورت مداوم مورد حمله قرار می‌گرفت و بیشترین آسیب و صدمه به این مناطق وارد شد. اما بعد از پایان جنگ ما شاهد این امر هستیم که مناطق مرزی به طور اعم و مناطق مرزی غربی به طور اخص از سطح پایینی از شاخص‌های سرمایه

امنیت به مفهوم رهایی از ترس و خطر و احساس دوری از هرگونه تهدید، یکی از نیازهای اصلی و اساسی انسان‌ها از آغاز زندگی بوده است. امنیت اندازه‌گیری فقدان تهدید علیه ارزش‌ها است و به کمیت جرائم، آسیب‌ها و ناهنجاری‌های اجتماعی در جامعه اشاره دارد، که تغییرات در میزان آنها امنیت جامعه را تغییر می‌دهد. یک بعد ذهنی امنیت، احساس امنیت است. نکته‌ای که باید به آن توجه شود، نقش و اهمیت وجود احساس امنیت در بین افراد جامعه در بعد ذهنی در کنار بعد عینی است و به همین علت برخی از کارشناسان احساس امنیت را مقدم بر وجود عینی امنیت معرفی می‌کنند. یکی از اصلی‌ترین مؤلفه‌هایی که امنیت را ارتقا می‌بخشد و جامعه را سالم، آرام و مطلوب می‌سازد، سرمایه اجتماعی است. سرمایه اجتماعی ماده خامی از جامعه مدنی است که از تعامل روزمره مردم به دست می‌آید و به ایجاد ارتباطات اجتماعی و شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر اصول اعتماد، همکاری متقابل و قواعد کنش اجتماعی می‌پردازد. اهمیت سرمایه اجتماعی در کنار عامل مهمی در تبیین واریانس‌های احساس ناامنی در جامعه محسوب می‌گردد. در سراسر مبادلات و روابط اجتماعی اعتماد و مشارکت چرخه‌های کنش را راحت‌تر به حرکت در می‌آورند. بنابراین بدون اعتماد نمی‌توان به دوام و پایداری نظم و امنیت جامعه خوشبین بود. در این راستا سرمایه اجتماعی با فراهم کردن فضای اعتماد، همکاری و مشارکت، همکاری بین گروه‌های اجتماعی را امکان‌پذیر ساخته و همین همکاری گروه‌ها و اعتماد بین آنها باعث می‌شود که منافع همگانی

عنوان منابعی جهت تحقق هدفها و علایقشان از آنها استفاده کنند) کلمن در این تعریف به دو ویژگی سرمایه اجتماعی اشاره می‌کند؛ یکی اینکه سرمایه اجتماعی جنبه‌هایی از ساختار اجتماعی است و دیگر اینکه کنش‌های معین افرادی را که در درون ساختار هستند تسهیل می‌کند. با نگاهی گذرا به جوامعی که از سطح بالایی از سرمایه اجتماعی برخوردارند، ملاحظه می‌شود که مردم آن کشورها از ویژگی‌های زیر برخوردارند:

احساس می‌کنند که جزئی از جامعه هستند؛

آنها احساس می‌کنند که افرادی سودمند هستند و می‌توانند کمکی واقعی به جامعه بنمایند؛

در شبکه‌های اجتماعی محلی و در سازمان‌ها مشارکت فعالانه‌ای خواهند داشت؛

غریبه‌ها را به خوبی در خود می‌پذیرند؛

شبکه‌های مبتنی بر روابط متقابل زیادی انجام خواهد شد؛ مردم نسبت به آنچه هستند و دارند احساس ارزشمندی می‌کنند. کلمن سرمایه اجتماعی را بخشی از ساختار اجتماعی می‌داند که به کنشگر اجازه می‌دهد تا با استفاده از آن، به منابع خود دست یابد. این بعد از ساختار اجتماعی شامل تکالیف و انتظارات، مجاری اطلاع‌رسانی، هنجارها و ضمانت اجرایی است که انواع خاص از رفتار را تشویق کرده یا منع می‌شوند (همان، ۲۶۲). از نظر کلمن سرمایه اجتماعی یک شی واحد نیست، بلکه جنبه‌های متفاوت ساختار اجتماعی را در بر می‌گیرد که کنش فردی و جمعی را ترویج می‌نماید (Rosenfeld, 2001: 56).

اجتماعی برخوردارند. به هر ترتیب استقرار گروه‌های قومی در ایران در مناطق توسعه‌نیافته یا کمتر توسعه‌یافته نیازمند بررسی‌ها و حساسیت‌های بیشتری است. سوال اصلی پژوهش حاضر این است که چه ارتباطی میان سرمایه اجتماعی و احساس امنیت وجود دارد که مطالعه موردی این سوال، شهرستان‌های پاوه و جوانرود در استان کرمانشاه است. برای پاسخ به سوال فوق محورهایی از جمله تبیین مفهوم سرمایه اجتماعی و بررسی شاخص‌های آن، توضیح احساس امنیت و ابعاد آن و در نهایت تحلیل داده‌های اطلاعات میدانی مورد بررسی قرار گرفته است.

سرمایه اجتماعی

سرمایه اجتماعی اصطلاحی است که کاربرد آن هر روز در حال افزایش است، اما این مفهوم دارای چارچوب و تعریف مشخصی نیست. به همین دلیل توافقی در مورد تعریف سرمایه اجتماعی وجود ندارد و تعاریف خاص مورد تأیید هر پژوهشگری به ذهنیت و سطح کار پژوهش او بستگی دارد. سرمایه اجتماعی نوع خاصی از ذخایر و منابعی است که در دسترس کنشگر قرار می‌گیرد. مفهوم سرمایه اجتماعی برای کلمن وسیله‌ای جهت تبیین نحوه‌ی همکاری و تعاون افراد با یکدیگر بود (فیلد، ۱۳۸۸: ۴۰-۳۸). کلمن سرمایه اجتماعی را قدرت و توانایی مردم برای برقراری ارتباط با یکدیگر می‌داند (کلمن، ۱۳۸۶: ۲۷). کلمن از راه تلفیق کنش و ساختار به مسئله سرمایه اجتماعی می‌پردازد. بنظر وی سرمایه اجتماعی را می‌بایست با کارکردش تعریف کرد. کارکردی که به وسیله سرمایه اجتماعی مشخص می‌شود (ارزش جنبه‌هایی از ساختار اجتماعی که کنشگران به

احساس امنیت و اعتماد نهادی

منظور میزان اعتماد به نهادها بویژه نهادهای دولتی است. نهادهایی مانند: اداره آب، برق، مخابرات، پست، بیمارستان، دانشگاه‌ها، بانک‌ها، دادگاه‌ها، نیروی انتظامی، مجلس شورای اسلامی، مجلس خبرگان، تلویزیون و رادیو، استانداری و فرمانداری، شورای شهر و شهرداری، دولت، شورای نگهبان، پلیس راهنمایی، کلانتری‌ها (پروفیت، ۱۳۸۷: ۵).

عوامل انگیزشی همانند نیاز به امنیت، تهدید امنیت در عمل سیاسی فرد اثر می‌گذارد و ساختارها و کارکرد نهادها و نظام‌های سیاسی را متأثر می‌سازند. وقتی افراد تصور کنند آنچه انجام می‌دهند، اثر درخور توجهی بر نتایج سیاسی خواهد گذاشت، بیشتر در امور سیاسی درگیر می‌شوند و بالعکس.

۱- **اعتماد به نظام سیاسی:** استون، اعتماد به نظام سیاسی را مجموعه‌ای از نگرش‌های مثبت نسبت به موضوعات سیاسی می‌داند که این موضوعات هم رژیم سیاسی و هم به متصدیان اقتدار در جامعه برمی‌گردد (Gabrial, 1995: 360). برخی اعتماد به نظام سیاسی را به دو بخش حمایت خاص و حمایت عام تقسیم می‌کنند که منظور از حمایت خاص، رضایت از عملکرد حکومت و اجرای اقتدار سیاسی است، در حالی که حمایت عام به نگرش مردم نسبت به رژیم و موضوعات سیاسی آن بر می‌گردد.

۲- **اعتماد به نهادهای سیاسی:** اعتقاد به توانمندی‌های نهادهای سیاسی در حل مسائل پیش‌روی کشور و نیز رضایت ملی از عملکرد آنها تا به حال است. پلیس به عنوان یکی از سازمان‌های مهم حکومتی مطرح و برقرار کننده

نظم و امنیت است، لذا در کنار سایر نهادهای سیاسی قرار می‌گیرد. مجلس شورای اسلامی، قوه مجریه، قوه قضائیه، مجلس خبرگان، شورای نگهبان و نیز نیروی انتظامی برقرار کننده نظم و امنیت در جامعه هستند که در دو بعد رضایت از وضع موجود آنها (عملکرد آنها) و نیز امید به آینده آنها در حل مسائل مربوط به خود، در جامعه مورد سنجش قرار می‌گیرند (Dahl, 1984: 142).

۳- **اعتماد به ویژگی مدیریتی مسئولان ناچا:** اعتقاد به اینکه مسئولان فعلی ناچا شایستگی اداره امور را از نظر تخصص، تجربه، تدبیر و تعهد دارند و در تصمیم‌گیری‌ها منافع عمومی را مدنظر قرار می‌دهند. براساس دیدگاه مونچ، ارزیابی مسئولان در چهار بعد شخصیتی، هوش-مندی، ظرفیت اجرا، تعهد عمومی و هویت فردی صورت می‌گیرد (چلی و مبارکی، ۱۳۸۴: ۲۴۰).

الف) **نیروی انتظامی:** پلیس یکی از ارکان حکومتی است که برقراری نظم و امنیت در جامعه را برعهده دارد برای ایفای نقش مهم و حساس خود نیاز به همکاری و مشارکت مردمی دارد (شایگان، ۱۳۸۷: ۲). در نظریه کنترل اجتماعی، احساس امنیت در نتیجه اعمال و رفتارهای سازمان‌های رسمی کنترل اجتماعی شکل می‌گیرد. منظور از احساس نظارت نهادی، ارزیابی نظارت، کنترل و حضور سازمان‌های دولتی تنظیم کننده روابط اجتماعی افراد در همه حوزه‌های اقتصادی- اجتماعی می‌باشد، که شامل ارزیابی نظارت دادگستری، نیروی انتظامی، حراست سازمان‌ها، نظارت بر قیمت‌ها و ... است. به طور خاص نیروی انتظامی به عنوان مستولی برقراری امنیت در جامعه اهمیت ویژه‌ای دارد. به هر میزان که نیروی انتظامی در ایفای وظایف و نقش

رسانه‌ها با گسترش مرزهای جغرافیایی، فرهنگی و سیاسی، هویت انسان معاصر را تحت تأثیر قرار داده‌اند (زاهدی و اجاقلو، ۱۳۸۴: ۵). نباید فراموش کرد که رسانه‌های گروهی تمامی وسایل و ابزارهای ارتباطی را شامل می‌شود که در اختیار مردم قرار می‌گیرد (ساروخانی، ۱۳۹۰: ۳). در سطح گسترده به انتشار اطلاعات و اخبار و عقاید و نظرها می‌پردازند و مصادیق آن عبارتند از: تلویزیون، سینما، مطبوعات، رادیو، نشریات اداری و شبکه‌های رایانه‌ای (مهدوی‌پور و شهرانی‌کرانی، ۱۳۹۲: ۲). در مورد تأثیر، نقش و جایگاه ویژه‌ای که رسانه‌های جمعی در تحول، تکامل و پیشرفت جامعه بشری داشته‌اند تردیدی وجود ندارد رسانه‌های جمعی در انتقال و تبادل دانش‌ها، افکار، فرهنگ‌ها و آداب و رسوم مختلف بین ملت‌ها از سهم بسیار عمده‌ای برخوردارند. این توانمندی‌ها به ویژگی‌های خاص رسانه‌های جمعی یعنی اطلاع‌رسانی، برخورداری از مخالفان بی‌شمار، سرعت در انتشار اخبار و اطلاعات، تداوم اطلاع‌رسانی در خصوص موضوعات مختلف و تنوع اطلاعات مربوط می‌شوند (ساروخانی، پیشین: ۲۳). یکی از عرصه‌هایی که رسانه‌ها با علاقه‌مندی بسیاری اخبار مربوط به آن را دنبال می‌کنند و وقوع آن را با سلیقه خود گزارش می‌دهند، بزهکاری و بویژه جرائم دارای آثار مخرب بوده است. اقدامات تروریستی، گروه‌انگیزی و ... با نحوه‌ی انعکاس آنها در رسانه‌ها می‌تواند شهروندان را از آینده خود بیمناک ساخته و به آنها بقبولاند که زندگی آنان در شرایط ناامنی است (مهدوی‌پور و شهرانی‌کرانی، پیشین: ۸). بدین‌سان افزایش احساس ناامنی مردم با زیاد اخبار جنایی در جرائم و سایر رسانه‌ها، کاملاً هماهنگ و مرتبط است. با تغییر

اجتماعی خود موفق‌تر و جدی‌تر عمل نماید میزان احساس امنیت خانواده‌ها نیز افزایش خواهد یافت. می‌توان بیان کرد که نقش اول ایجاد و حفظ نظم و آرامش در کشور بویژه شهروندان، برعهده نیروی انتظامی و پلیس است (آئین مقدم و همکاران، ۱۳۹۲: ۵).

بدون وجود اعتماد مردم به پلیس جلب مشارکت و همکاری آنها غیرممکن است و در این شرایط، برقراری امنیت هم مگر با زور و اجبار و آن هم برای مدتی کوتاه و گذرا، امکانپذیر نیست. پس یکی از طرح‌های ایجاد محیطی امن و تأمین احساس امنیت مردم، جلب اعتماد آنها به پلیس به عنوان یکی از کارگزاران مهم حکومتی است (شایگان، پیشین: ۳). اولین بنای اعتماد عملکرد است. نیروی انتظامی با میزان جرائم در جامعه، سطح احساس امنیت مردم و نظم اجتماعی ارزیابی می‌شود و اینها هستند که بر میزان اعتماد مردم به پلیس تأثیر می‌گذارند. یکی دیگر از نشانه‌هایی که برای برآورد قابلیت اعتماد دیگران مورد استفاده قرار می‌گیرد، نمود و طرز رفتار است (نصوحیان، ۱۳۸۷: ۸۴). یکی از این ویژگی‌ها، نحوه پوشش افراد است. حالت خاصی از آن را می‌توان در قالب لباس فرم و سربازان، کارکنان پلیس و پزشکان که گوشی معاینه را به گردن می‌آویزند، مشاهده کرد و کسانی که این لباس‌های فرم را می‌پوشند، به عنوان افرادی قابل اعتماد شناخته می‌شوند (همان، ۱۱).

ب) صدا و سیما: امروزه رسانه‌ها در زندگی روزمره ما نفوذ کاملی دارند، بطوریکه عصر حاضر را عصر سلطه ارتباطات می‌نامند. بی‌گمان در مورد همه مسائل جهان، بزرگ‌ترین رسالت اطلاع‌رسانی بر دوش رسانه‌های جمعی است. امروزه

منصف، بر اعتماد تعمیم یافته افراد مؤثر است. نهادهای دولتی منشأ ایجاد اعتماد هستند، فقط در صورتی که شهروندان آنها را قابل اعتماد بدانند. دولت باید قراردادهایی را منعقد سازد که در آن بر فراهم آوردن اطلاعات، نظارت قوانین و اجرا و اعمال حقوق و قوانین مربوط به مجازات قانون شکنان تأکید شود. بنابراین وظیفه نهادهای قانون و نظم، شناخت و مجازات افراد خائن است که دست به دزدی، جنایت و سایر اعمال غیرهمکارانه زده و بنابراین اعتماد را خدشه دار می کنند. اگر شهروندان بدانند که این نهادها بطور منصفانه و کارآمد عمل می کنند، می توانند باور کنند که شانس فرار افراد خائن و غیرقابل اعتماد از چنگال قانون کم است. آنچه بر اعتماد تعمیم یافته مهم است، کارآمدی و عدالت این نهادهاست. در مجموع اگر شهروندان به کارآمدی و عدالت نهادها بویژه نظام قضایی و پلیس اعتقاد داشته باشند، راحت تر به دیگران اعتماد می کنند. به علاوه ارزیابی شهروندان از عملکرد نهادهای دولتی که با آنها تعامل دارند، نیز بر اعتماد به نهادها، وجود فسادها و رشوه خواری و احساس ناامنی در رابطه با دیگران بر اعتماد تعمیم یافته افراد تأثیر می گذارند. رضایت ارباب رجوع می تواند به اعتماد تبدیل شود. این اعتماد وابسته به عواملی نظیر تخصص و مهارت کارکنان، مسئولیت پذیری کارکنان، نظم و انضباط آنان و مؤلفه های دیگری است که در شاخص سازی به آنها اشاره شده است. اعتماد به سازمان، ارتباط مستقیمی با یکدیگر دارد، بویژه تأکید اعتماد بر روابط بلندمدت و عمق رضایت از سازمان بسیار قوی تر از هر متغیر دیگری است. بین احساس امنیت و اعتماد به عملکرد روابط عمومی قوه قضائیه رابطه مستقیم و معنا-

لحن رسانه های گروهی از توصیف جرائم، احساسات عمومی تهییج می شود و مردم، خواستار اقدامات عاجل از سوی دولت خواهند بود. چنانچه رسانه ها و مطبوعات بر موضوعات دیگری تمرکز نمایند، احساس ترس و ناامنی به خودی خود کاهش می یابد (پرفیت، پیشین: ۴۰). اعتماد مردم بزرگترین سرمایه ای است که هر سازمان دارد و این سرمایه بی بدیل به تدریج در گذر زمان و به سختی و با تلاش صادقانه اعضای سازمان و البته حمایت نهادهای نظارتی و فعالیت های روابط عمومی ها به دست می آید (هاشم زهی و جاه بین، ۱۳۹۲: ۲). لذا یکی از بزرگترین وظایف نهادهای روابط عمومی و نظارتی در سازمان، حفظ اعتماد عمومی به روش های مختلف است تا این سرمایه اجتماعی دستخوش آسیب و نابودی نشود.

ج) قوه قضائیه: در طی دهه گذشته مسأله اعتماد و اعتبار، یکی از پر اهمیت ترین چالش هایی بوده است که سازمانها در همه نقاط جهان با آن روبه رو بوده است. نقش روابط عمومی و ارتباطات قوه قضائیه به عنوان مرجع اطلاع رسانی و اطلاع یابی از محاکم و دادسراهای رسیدگی کننده به پرونده های مطروحه و انعکاس منفی و یا مثبت از روند رسیدگی به برخی پرونده ها و مرکز ثقل دستگاه ها و افکار عمومی، بسیار مهم و اساسی است (تقی آبادی، ۱۳۹۰: ۲۲). اطلاع رسانی در قوه قضائیه از یکسو دامنه بسیار وسیع و گوناگون دارد و هم از حساسیت خاصی برخوردار است و به عنوان یکی از ابزارها و راهکارهای بسیار مؤثر در تحقق عدالت قضایی که همه جامعه از دستگاه قضایی انتظار دارند، به شمار می رود (هاشم زهی و جاه بین، پیشین: ۵). برداشت های افراد از نهادهای سیاسی کارآمد، عادل و

۲- تعداد متأهلین حاضر در نمونه ۱۹۰ نفر (۴۷.۵ درصد)، تعداد مجردین حاضر در نمونه ۲۰۵ نفر (۵۱.۲ درصد)، تعداد افراد مطلقه ۵ نفر (۱.۲) و تعداد کل افراد حاضر در نمونه ۴۰۰ نفر می‌باشد.

۱۵۰ نفر (۳۷.۵ درصد) از افراد حاضر در نمونه در رنج سنی ۱۵ تا ۲۵ سال، ۱۹۱ نفر (۴۷.۸ درصد) در رنج سنی ۲۶-۳۵ سال و ۳۶ نفر (۹ درصد) در رنج سنی ۳۶-۴۵ سال و ۲۳ نفر (۵.۸ درصد) در رنج سنی ۴۶ سال به بالا قرار دارند.

۳- سطح تحصیلات افراد را نمایش می‌دهد. بدین ترتیب ملاحظه می‌گردد که ۷۳ نفر (۱۸.۲ درصد) زیر دیپلم، ۱۶۸ نفر (۴۲ درصد) دیپلم و ۱۳۱ نفر (۳۲.۸ درصد) لیسانس، ۲۱ نفر (۵.۲ درصد) فوق لیسانس و ۱.۸ درصد افراد دارای تحصیلات دکتری می‌باشند.

۴- تعداد افراد بیکار حاضر در نمونه ۲۰۶ نفر (۵۱.۵ درصد)، تعداد افراد شاغل حاضر در نمونه ۱۹۴ نفر (۴۸.۵ درصد) می‌باشد.

میزان اعتماد

۱- نیروی انتظامی

		فراوانی	درصد	درصد مورد اعتبار	درصد تجمعی
متغیر	خیلی کم	۷۲	۱۸.۰	۱۸.۲	۱۸.۲
	کم	۵۴	۱۳.۵	۱۳.۶	۳۱.۸
	متوسط	۱۰۰	۲۵.۰	۲۵.۳	۵۶.۵
	زیاد	۱۰۱	۲۵.۲	۲۵.۵	۸۱.۷
	خیلی زیاد	۶۹	۱۷.۲	۱۷.۴	۹۸.۵
	عدم پاسخگویی	۴	۱.۰		
	کل	۴۰۰	۱۰۰.۰		۱۰۰.۰

داری وجود دارد این امر بیانگر آن است که هرچه قدر آرامش و امنیت در جامعه برقرار باشد میزان اعتماد شهروندان به عملکرد روابط عمومی قوه قضائیه و اعتماد به عملکرد قوه قضائیه رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. هرچه قدر میزان رضایت‌مندی شهروندان از عملکرد قوه قضائیه بیشتر باشد اعتمادشان به عملکرد قوه قضائیه بیشتر خواهد شد.

تحلیل داده‌ها و یافته‌ها

تجزیه و تحلیل داده‌ها فرایند چند مرحله‌ای است که طی آن داده‌هایی که به طرق مختلف جمع‌آوری شده‌اند، خلاصه، دسته‌بندی و در نهایت پردازش می‌شوند تا زمینه برقراری انواع تحلیل‌ها و ارتباط بین داده‌ها به منظور آزمون فرضیه‌ها فراهم آید. در این فرایند، داده‌ها هم از لحاظ مفهومی و هم از جنبه تجربی پالایش می‌شوند و تکنیک‌های گوناگون آماری نقش بسزایی در استنتاج و تعمیم به عهده دارند. در پژوهش حاضر، ۴۰۰ پرسشنامه محقق ساخته که روایی و پایایی آن مورد سنجش و تأیید واقع شده، بین شهروندان شهرستان‌های پاوه و جوانرود توزیع و جمع‌آوری گردید، و در نهایت اطلاعات گردآوری شده توسط نرم‌افزار spss مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌های پژوهش

تحلیل شاخص‌های مرکزی و پراکندگی

۱- تعداد زنان حاضر در نمونه ۱۴۸ نفر (۲۷ درصد)، تعداد مردان حاضر در نمونه ۲۵۲ نفر (۷۳ درصد) و تعداد کل افراد حاضر در نمونه ۴۰۰ نفر می‌باشد.

۳- نماینده شهر

درصد تجمعی	درصد مورد اعتبار	درصد	فراوانی	متغیر
۲۸.۷	۲۸.۷	۲۸.۷	۱۱۵	خیلی کم
۴۰.۵	۱۱.۸	۱۱.۷	۴۷	کم
۶۴.۰	۲۳.۵	۲۳.۵	۹۴	متوسط
۸۴.۵	۲۰.۵	۲۰.۵	۸۲	زیاد
۹۸.۵	۱۴.۰	۱۴.۰	۵۶	خیلی زیاد
۱۰۰.۰	۱.۵	۱.۵	۶	عدم پاسخگویی
			۴۰۰	کل

باتوجه به جدول فوق ۱۱۵ نفر (۲۸.۸ درصد) از افراد حاضر در نمونه، خیلی کم به نماینده شهر اعتماد دارند. ۴۷ نفر (۱۱.۸ درصد) کم، ۹۴ نفر (۲۳.۵ درصد) متوسط، ۸۲ نفر (۲۰.۵ درصد) زیاد و ۵۶ نفر (۱۴ درصد) خیلی زیاد به نماینده شهر اعتماد دارند. از طرفی باتوجه به نتایج بدست آمده مشاهده می‌گردد که ۶ نفر (۱.۵ درصد) به این سوال پاسخ نداده‌اند.

میزان احساس امنیت

۱- تاچه اندازه مردم احساس می‌کنند که مشکلاتشان به صورت جدی از طرف نمایندگان آنها پیگیری می‌شود.

درصد تجمعی	درصد مورد اعتبار	درصد	فراوانی	متغیر
۱۵.۲	۱۵.۲	۲۴.۵	۹۸	خیلی کم
۳۰.۲	۱۵.۰	۱۹.۲۵	۷۷	کم
۵۱.۲	۲۱.۰	۲۱	۸۴	متوسط
۷۵.۷	۲۴.۵	۱۵.۲	۶۱	زیاد
۹۵.۰	۱۹.۳	۱۵	۶۰	خیلی زیاد
	۵.۰	۵.۰	۲۰	عدم پاسخگویی
			۴۰۰	کل

باتوجه به جدول فوق ۷۲ نفر (۱۸ درصد) از افراد حاضر در نمونه، خیلی کم به نیروی انتظامی اعتماد دارند. ۵۴ نفر (۱۳.۵ درصد) کم، ۱۰۰ نفر (۲۵ درصد) متوسط، ۱۰۱ نفر (۲۵.۲ درصد) زیاد و ۶۹ نفر (۱۷.۲ درصد) خیلی زیاد به نیروی انتظامی اعتماد دارند. از طرفی باتوجه به نتایج بدست آمده مشاهده می‌گردد که ۴ نفر (۱ درصد) به این سوال پاسخ نداده‌اند.

۲- صدا و سیما

درصد تجمعی	درصد مورد اعتبار	درصد	فراوانی	متغیر
۲۳.۷	۲۳.۷	۲۳.۷	۹۵	خیلی کم
۳۸.۷	۱۵	۱۵.۰	۶۰	کم
۷۴.۵	۳۵.۸	۳۵.۷	۱۴۳	متوسط
۹۰.۴	۱۵.۲	۱۵.۲	۶۱	زیاد
۹۹.۰	۹.۵	۹.۵	۳۸	خیلی زیاد
۱۰۰.۰	۰.۸	۰.۷۵	۳	عدم پاسخگویی
			۴۰۰	کل

باتوجه به جدول فوق ۹۵ نفر (۲۳.۸ درصد) از افراد حاضر در نمونه، خیلی کم به صدا و سیما انتظامی اعتماد دارند. ۶۰ نفر (۱۵ درصد) کم، ۱۴۳ نفر (۳۵.۸ درصد) متوسط، ۶۱ نفر (۱۵.۲ درصد) زیاد و ۳۸ نفر (۹.۵ درصد) خیلی زیاد به صدا و سیما اعتماد دارند. از طرفی باتوجه به نتایج بدست آمده مشاهده می‌گردد که ۳ نفر (۰.۸ درصد) به این سوال پاسخ نداده‌اند.

۳- نسبت به تهدیدهایی از جانب گروه‌های تروریستی و ضدانقلاب احساس نگرانی می‌کنم.

		فراوانی	درصد	درصد مورد اعتبار	درصد تجمعی
متغیر	خیلی کم	۱۰۲	۲۵.۵	۲۵.۵	۲۵.۵
	کم	۸۹	۲۲.۲	۲۲.۲	۴۷.۷
	متوسط	۷۷	۱۹.۲	۱۹.۳	۶۷.۰
	زیاد	۵۷	۱۴.۲	۱۴.۲	۸۱.۲
	خیلی زیاد	۴۹	۱۲.۲	۱۲.۳	۹۳.۵
	عدم پاسخگویی	۲۶	۶.۵	۶.۵	
	کل	۴۰۰	۱۰۰.۰		۱۰۰.۰

باتوجه به جدول فوق ۱۰۲ نفر (۲۵.۵ درصد) از افراد حاضر در نمونه، خیلی کم، ۸۹ نفر (۲۲.۲ درصد) کم، ۷۷ نفر (۱۹.۲ درصد) متوسط، ۵۷ نفر (۱۴.۲ درصد) زیاد و ۴۹ نفر (۱۲.۲ درصد) خیلی زیاد از جانب گروه‌های تروریستی و ضدانقلاب احساس نگرانی می‌کنند. از طرفی باتوجه به نتایج بدست آمده مشاهده می‌گردد که ۲۶ نفر (۶.۵ درصد) به این سوال پاسخ نداده‌اند.

نتیجه‌گیری

آنچه در این مقاله به آن پرداخته شد به نوعی جمع‌بندی داده‌های تحقیق است که به روش تصادفی و از طریق پرسشنامه جمع‌آوری شده است. پرسشنامه‌ها بین ۴۰۰ نفر از مردم شهرستان‌های پاره و جوانرود توزیع گردیده است و پس از جمع‌آوری آنها، اطلاعات گردآوری شده توسط نرم‌افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. به دلیل نزدیک بودن پاسخ‌ها به هم در دو شهرستان، تحلیل چهار

باتوجه به جدول فوق ۹۸ نفر (۲۴.۵ درصد) از افراد حاضر در نمونه، خیلی کم، ۷۷ نفر (۱۹.۲ درصد) کم، ۸۴ نفر (۲۱ درصد) متوسط، ۶۱ نفر (۱۵.۲ درصد) زیاد و ۶۰ نفر (۱۵ درصد) خیلی زیاد به پیگیری مشکلات مردم از طرف نمایندگان شهر آنها پاسخ داده‌اند. از طرفی باتوجه به نتایج بدست آمده مشاهده می‌گردد که ۲۰ نفر (۵ درصد) به این سوال پاسخ نداده‌اند.

۲- مردم تا چه حد از انعکاس فرهنگ و ارزش‌های بومی-محلی خود در رسانه ملی احساس رضایت می‌کنند.

		فراوانی	درصد	درصد مورد اعتبار	درصد تجمعی
متغیر	خیلی کم	۹۵	۲۳.۷	۲۳.۷	۲۳.۷
	کم	۶۰	۱۵.۰	۱۵	۳۸.۷
	متوسط	۱۴۳	۳۵.۷	۳۵.۸	۷۴.۵
	زیاد	۶۱	۱۵.۲	۱۵.۲	۹۰.۴
	خیلی زیاد	۳۸	۹.۵	۹.۵	۹۹.۰
	عدم پاسخگویی	۳	۰.۷۵	۰.۸	۱۰۰.۰
	کل	۴۰۰	۱۰۰.۰		

باتوجه به جدول فوق ۹۵ نفر (۲۳.۸ درصد) از افراد حاضر در نمونه، خیلی کم، ۶۰ نفر (۱۵ درصد) کم، ۱۴۳ نفر (۳۵.۸ درصد) متوسط، ۶۱ نفر (۱۵.۲ درصد) زیاد و ۳۸ نفر (۹.۵ درصد) خیلی زیاد از انعکاس فرهنگ‌ها و ارزش‌های بومی-محلی رضایت دارند. از طرفی باتوجه به نتایج بدست آمده مشاهده می‌گردد که ۳ نفر (۰.۸ درصد) به این سوال پاسخ نداده‌اند.

بررسی رابطه میان دو متغیر سرمایه اجتماعی و احساس امنیت در دو شهرستان مرزی استان کرمانشاه بود. در اینجا از میان شاخص‌های سرمایه اجتماعی مهمترین عنصر آن یعنی اعتماد (نهادی) و رابطه آن با احساس امنیت در ابعاد مختلف آن مورد بررسی قرار گرفت. برای این کار ابتدا پرسشنامه متناسب با شاخص‌ها طراحی شده و توزیع گردید. نمونه ما برای این تحقیق ۴۰۰ نفر بوده است که به شیوه تصادفی بین مردم دو شهرستان پاوه و جوانرود توزیع گردیده است و پس از گردآوری اطلاعات به تحلیل داده‌ها توسط نرم افزار SPSS پرداخته شده است که نتایج نشان دهنده این بود. درخصوص عدم میزان اعتماد پایین به صدا و سیمای ملی احساس امنیت مردم به انعکاس میزان ارزش‌ها و فرهنگ بومی در رسانه در چارچوب میزان احساس رضایت پایین بوده است. در مجموع باید اذعان نمود که ارتباط معنادار میان دو متغیر سرمایه اجتماعی و تأکید بر اعتماد و احساس امنیت مردم دو شهرستان پاوه و جوانرود وجود دارد. مردم مناطق مرزی به دلیل موقعیت‌های حساس و تکثر قومیتی و فرهنگی همواره می‌بایست جایگاه قابل توجهی در بدنه کارشناسی و مدیریتی استان در ارزیابی‌های توسعه‌ای داشته باشند. باتوجه به آنچه در این تحقیق مورد اشاره قرار گرفت آسیب‌شناسی مقوله اعتماد نهادی به گونه‌ای مشخص نشان از تقویت شاخص‌های سرمایه اجتماعی و از جمله اعتماد دارد که می‌بایست در برنامه‌ریزی‌ها و استراتژی‌های کلان استان مورد توجه قرار گیرد. اگرچه بررسی سوالات و پاسخ‌ها در کار پیمایشی موردنظر اوضاع را چندان نگران کننده نشان نمی‌دهد اما باتوجه به مزیت نسبی جایگاه مناطق کردنشین استان در

صد پرسشنامه با هم انجام گرفته است. این کار پژوهشی باتوجه و تمرکز بر نظریه‌پرداز سرمایه اجتماعی، کلمن (باتوجه به کار میدانی و پرسشنامه‌ای) انجام گرفته است. هدف از تحلیل داده‌ها نشان دادن ارتباط بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت است، که یکی از مؤلفه اصلی سرمایه اجتماعی یعنی اعتماد (اعتماد نهادی) مدنظر قرار گرفته است. لازم به ذکر است که در مقوله رابطه مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی اعتماد نهادی مدنظر است. سطح بالای اعتماد به نیروی انتظامی در قالب اعتماد نهادی در مرزهای استان کرمانشاه و شهرستان‌های پاوه و جوانرود در حوزه‌های متعددی ایجاد احساس امنیت می‌کند باتوجه به وجود ابعاد مختلف احساس امنیت، پرسش شوندگان درخصوص این سوال که نسبت به مناطق مرزی احساس ترس دارند یا نه، فراوانی خیلی کم و کم پاسخ این بخشی بوده است. در پاسخ به سوالی که در مورد، پیگیری مشکلات مردم به صورت جدی است، اعلام نارضایتی کردن که کاهش اعتماد آنها به نمایندگان شهر خود در دوره‌های مختلف را نشان می‌دهد. در پاسخ به سوال انعکاس فرهنگ‌ها و ارزش‌های بومی-محلی و میزان رضایت مردم نیز سطح بالایی از نارضایتی را اعلام داشته‌اند که کاهش اعتماد به نهاد رسانه ملی را نشان می‌دهد.

امنیت و احساس امنیت بر پاسداری از احساس تعلق یا همان احساس ما بودن اشاره دارد، چرا که حراست و نگهداری از احساس ما بودن در حفظ و تقویت روابط اجتماعی و به دنبال آن تقویت شاخص‌های امنیت پایدار اثرگذار است. تحقق حوزه فوق‌الذکر با تقویت شاخص‌های سرمایه اجتماعی می‌تواند میسر گردد. هدف نوشتار حاضر

۱۰- مهدوی پور، اعظم و شهرانی کرانی، نجمه (۱۳۹۲)، «تأثیر نقش رسانه‌های جمعی در افزایش احساس ناامنی و ایجاد رویکردهای امنیتی»، *فصلنامه مطالعات رسانه‌ای*، ش ۲۳.

۱۱- نصوحیان، محمدمهدی (۱۳۸۷)، «نقش اعتماد متقابل حکومت و مردم در روند توسعه سیاسی»، *فصلنامه راهبرد*، ش ۱۴.

۱۲- هاشم‌زهی، نوروز و جاه‌بین، زهرا (۱۳۹۲)، «عوامل مؤثر بر اعتماد به عملکرد روابط عمومی قوه قضائیه»، *فصلنامه مطالعات رسانه‌ای*، ش ۲۳.

لاتین:

- 1- Dahl, Rpbert A.(1984). *Modern political analysis new jersey: prentice hall.*
- 2- Gabril O.W (1995). *Political trust in societies under transformation from.* Www. Google.com.
- 3- Rosenfeld. R. and messenger. s and baum e (2001). *Social capital and homicide. Social forces.* Vol.80.

ایران و به نسبت سایر کردها در کشورهای مختلف ضروری است تقویت اعتماد نهادی و تأمین زیرساخت‌های تحقق آن به گونه‌ای جدی‌تر از گذشته مورد توجه مسئولین استانی و در سطحی کلان‌تر مسئولین ملی قرار گیرد.

فهرست منابع

فارسی:

- ۱- آئین‌مقدم، فاطمه و همکاران (۱۳۹۲)، «ارزیابی و سنجش احساس امنیت اجتماعی در شهرهای مرزی (نمونه موردی: شهر مرزی مریوان)»، *فصلنامه دانش انتظامی کردستان*، ش ۱۳.
- ۲- پرفیت، الن (۱۳۸۷)، *پاسخ‌هایی به خشونت* (گزارش کمیته مأمور مطالعه در امر خشونت و بزهکاری)، مترجم: مرتضی محسنی، تهران: انتشارات کتابخانه‌ای گنج دانش.
- ۳- تقی‌آبادی، رضا (۱۳۹۰)، «روابط عمومی و ارتباط با رسانه‌های جمعی در دستگاه قضایی»، *روزنامه جوان*.
- ۴- چلپی، مسعود و مبارکی، محمد (۱۳۸۴)، «سرمایه اجتماعی و جرم در سطوح خرد و کلان»، *مجله جامعه‌شناسی ایران*، دوره ششم، ش ۲.
- ۵- زاهدی، محمدجواد و اجاقلو، سجاد (۱۳۸۴)، «بررسی اعتماد اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در بین ساکنان شهر زنجان»، *مجله جامعه‌شناسی ایران*، ش ۴.
- ۶- ساروخانی، باقر و هاشم‌زاد، فاطمه (۱۳۹۰)، «بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی در بین جوانان شهر ساری»، *فصلنامه جامعه‌شناسی مطالعات جوانان*، ش ۲.
- ۷- شایگان، فریبا (۱۳۸۷)، «بررسی میزان اعتماد مردم به پلیس (مطالعه موردی: شهر تهران)»، *فصلنامه دانش انتظامی*، ش ۲.
- ۸- فیلد، جان (۱۳۸۸)، *سرمایه اجتماعی*، مترجم: غفاری، غلامرضا، تهران: نشر کویر.
- ۹- کلمن، جیمز (۱۳۸۶)، *بنیادهای نظریه اجتماعی*، مترجم: صبوری، مرتضی، تهران: نشر نی.